

„Rocznik Andragogiczny 2016”, vol. 23, ss. 497.

Streścić na kilku stronach lekturę 23 tomu „Rocznika Andragogicznego” (z roku 2016) nie jest zadaniem prostym. Jest to bowiem niemal 500 stron czytania, prawie 50 różnych tekstów w trzech językach – rozpraw naukowych i doniesień o ważnych wydarzeniach i książkach, kilkadziesiąt nazwisk autorów i – *last but not least* – dwoje Badaczy – Osób wielce zasłużonych nie tylko dla andragogiki, ale pedagogiki w Polsce, którzy obchodzili w 2016 roku swój jubileusz. Tych dwoje to prof. Alicja Kargulowa i prof. Józef Kargul – niezwykle małżeństwo Uczonych, którzy od kilkadziesiątu lat uczą i wychowują kolejne pokolenia pedagogów – akademików i praktyków. W 2016 roku świętowali 80-te urodziny, co odnotowały uczennice Państwa Kargulów – Edyta Zierkiewicz i Małgorzata Olejarz¹. Poza notami biograficznymi autorki przywołują wspomnienia prof. Kargulowej i prof. Kargula, którzy dzielą się z czytelnikami przemyśleniami na temat pracy naukowej, edukacji czy celów życiowych. Są to zatem swoiste i bardzo pojemne w kategorii poznawcze biografie edukacyjne², których walorem jest niezwykle refleksyjność i autoświadomość, tak ważne w dzisiejszych szybkich „ponowoczesnych” (za Z. Baumanem) czasach Internetu, komunikacji rodem z mediów społecznościowych i polityczno-ideologicznych zawirowań. Państwo Kargulowie wskazują na uniwersalny zestaw wartości, jakimi winien kierować się człowiek, czyli edukacja, praca (nad sobą) oraz „życie w zgodzie z sobą” (s. 63).

Pogłębione refleksje znajdziemy także w kolejnym dziale „Rocznika”, prezentującym „Analizy teoretyczne i badania edukacji dorosłych”. Sylwia Słowińska opisuje wybrane aspekty *Edukacji kulturalnej dorosłych w teorii i badaniach empirycznych w Polsce po 1989 roku*. Renata Górska analizu-

¹ Należy przypomnieć, że w 2015 roku w „RA” ukazały się teksty poświęcone jubileuszowi prof. Olgi Czerniawskiej, natomiast w 2014 roku – prof. Józefa Pólturzyckiego. Jest to zatem swoisty cykl, prezentujący sylwetki naukowe, ale i przybliżające czytelnikom biografie osobiste najważniejszych polskich andragogów. Cieszy to tym bardziej, że coraz częściej pojawiają się głosy o konieczności powrotu do akademickiej relacji „mistrz – uczeń”.

² Por. P. Dominicé, *Uczyć się z życia*, Wydawnictwo WSHE w Łodzi, Łódź 2006.

je problem *Kapitału emocjonalnego w perspektywie całościowego uczenia się*. Aneta Słowik przedstawia *Transnarodowe sieci poradnicze polskich emigrantów*, natomiast Grażyna Szyling przywołuje ważną dla andragogiki teorię w tekście pt. *Koncepcje walidacji efektów uczenia się: obszary pedagogicznych redukcji i ich (nie)zamierzonych skutków*. Inną potrzebną w dzisiejszej pedagogice koncepcję – parentyfikacji dzieci i młodzieży – odnosząc ją do wniosków z przeprowadzonych w środowisku studentów Uniwersytetu Opolskiego i Uniwersytetu Szczecińskiego badań omawiają autorki: Jolanta Żarczyńska-Hyla, Bożena Zdaniuk, Jolanta Piechnik-Borusowska, Eugenia Karcz-Taranowicz, Barbara Kromolicka. Natomiast Hanna Liberska opisuje w sposób porównawczy poczucie satysfakcji z życia w grupie osób w późnej dorosłości.

W tym dziale „RA” znaleźć można także trzy teksty w języku niemieckim oraz jeden anglojęzyczny. Teksty niemieckojęzyczne spaja kategoria obywatelskości widzianej w różnych kontekstach. Klaus Peter Hufer jest autorem tekstu pt. *Was hält die Gesellschaft noch zusammen? Politische Bildung in einer rentgrenzten Zeit*. Autor zadaje fundamentalne pytanie o to, czym jest dziś idea obywatelskości. Ewa Przybylska niejako kontynuuje temat wspólnotowości, odnosząc go do koncepcji uczenia się przez całe życie jako celu działania instytucji edukacyjnych: *Zusammenarbeit von Einrichtungen: Eine theoretische Perspektive für die Forschung zum Lebenslangen Lernen*. Nikolaus Teichmüller zaś konstruuje definicję pogranicza, odwołując się do doświadczeń polsko-niemieckiej współpracy edukacyjnej i kulturalnej (*Zivilgesellschaft, ländlicher Raum und Grenzregion: ein deutsch-polnisches Beispiel*). Tekst w języku angielskim, autorstwa Małgorzaty Malec-Rawiński i Ilony Zakowicz pt. *„Be like Dj Wika?” – a word about an unexpected turn of senescence* przywołuje sylwetkę popularnej w Polsce prezenterki muzyki – Wirginii Szmyt, znanej jako DJ Wika.

Nowością w „RA” jest dział poświęcony metodologii badań andragogicznych, co jest istotne z punktu widzenia rozwoju subdyscypliny. Pierwszy tekst w tym dziale ma charakter przeglądowy i metatekstualny. Magdalena Cuprjak w artykule pt. *Paradygmaty w perspektywie zmian społecznych. Zarys problemu* przedstawia tendencje we współczesnych badaniach społecznych. Kolejne teksty są skupione na szczegółowych koncepcjach i problemach metodologicznych – fenomenografii (Alicja Jurgiel-Aleksander), interpretacyjnej analizie fenomenologicznej (Kamila Kacprzak), analizie dyskursu (Violetta Kopińska) czy też notom terenowym (Hanna Kędzierska).

Dział „Aktualia” zawiera relacje z najważniejszych wydarzeń naukowych, mających związek z rozwojem myśli andragogicznej i samej subdyscypliny. Były to m.in. nadanie tytułu profesora nauk społecznych Ewie Przybylskiej, jak również przyznanie doktoratu honoris causa prof. dr. hab.

Ekkehardowi Nuisssla. Opisano także kilka ważnych konferencji zorganizowanych na uczelniach w Polsce w 2016 roku: X Łódzką Konferencję Biograficzną „Biografia i badanie biografii – Przełomy biograficzne i uczenie się” (UŁ), III Poznańskie Forum LLL – „Uczenie się przez całe życie. Rozwój – kariera – praca” (UAM), X Toruńską Pedagogiczną Konferencję Studencką (PKS) „Całozyciowe uczenie się drogą do sukcesu” (UMK), międzynarodową konferencję naukową „The Ways of Lifelong Learning. Towards Socially Relevant Quality in European Universities” (DSW), seminarium „Inspiracje pedagogią freinetowską. Dzienniki Haliny Semenowicz – matki i obywatelki” (UMK), Ogólnopolskie Seminarium Naukowe „Jesienne Spotkania Andragogiczne – Metodologiczne dylematy badań nad edukacją człowieka dorosłego” (Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Janusza Korczaka), VII Międzynarodową Konferencję ESREA w ramach sieci ELOA „Aging in multicultural world – individual and social contexts of learning” (UWr). Tomasz Maliszewski natomiast przygotował sprawozdanie z działalności Zarządu Akademickiego Towarzystwa Andragogicznego w 2016 r.

Liczba publikacji recenzowanych w „RA” (17 pozycji) wskazuje bezsprzecznie, podobnie jak wydarzenia opisane w dziale „Aktualia”, że andragogika silnie się rozwija badawczo i teoretycznie – zarówno w Polsce, jak i zagranicą. Omówione książki przedstawiają m.in. problematykę kształcenia dorosłych w zakresie kultury, edukacji na odległość, wartości wychowania, mniejszości narodowych, perspektywy gender w badaniach andragogicznych, uniwersytetów ludowych. Dwie pozycje prezentują sylwetki niezwykłych pedagogów i społeczniczek – Haliny Semenowicz i Zofii Solarzowej. W „RA” znalazły się także podsumowania tomów roczników – „Dyskursów Młodych Andragogów” i poprzedniego numeru „RA”.

Tradycyjnie już „Rocznik” kończy się felietonem pt. *Rok 2016* Józefa Półturzyckiego, który wypunktowuje najważniejsze wydarzenia z życia społecznego i kulturalnego, wskazując na bogatą historię Polski i świata. Daty śmierci i urodzin są pretekstem do przypomnienia biografii i dorobku m.in. Arystotelesa, Henryka Sienkiewicza czy Adama Chmielowskiego (brata Alberta). Jak zapowiada autor – jest to ostatnia część wspomnień, które tak polubili czytelnicy. Nie tylko jednak z tego powodu ten tom „RA” jest wyjątkowy. Różnorodność tekstów i wątków, przedstawionych w tekstach o wysokim poziomie naukowym, udowadnia, jak wiele dzieje się we współczesnej polskiej andragogice. Natomiast zawarte w tomie wspomnienia i noty jubileuszowe pokazują, jak mocny i wartościowy jest jej grunt.

Anna Maria Kola